

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr Ewa Martusewicz-Pawlus

EUROISLAM A WYBRANE ASPEKTY BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI
UNII EUROPEJSKIEJ NA PRZYKŁADZIE NIEMIEC I POLSKI

Promotor: prof. dr hab. Waldemar Zubrzycki

Promotor pomocniczy: dr Tomasz Safjański

Rozprawa doktorska podejmuje problematykę wybranych aspektów bezpieczeństwa obywateli Unii Europejskiej w kontekście koncepcji euroislam w teorii Bassama Tibiego. Euroislam jako zwarta koncepcja zrodził się z potrzeby uregulowania wzajemnych stosunków między społeczeństwami przyjmującymi Europy i mniejszościami muzułmańskimi na jej obszarze. Głównym postulatem autora euroislam jest muzułmańsko-europejska synteza w ramach europeizacji islamu. Powinna ona dokonać się w szczególności poprzez zarzucenie idei muzułmańskiego prawa religijnego - szariatu oraz dżihadu rozumianego jako walka z tak zwanymi niewiernymi. Stanowią one bowiem skuteczną przeszkodę w procesie integracji do społeczeństw większościowych.

Zmiana demograficznej struktury społeczeństw zachodnich związana z europejską polityką migracyjną XX wieku, a zwłaszcza masowymi przemieszczeniami ludności z Bliskiego Wschodu oraz Afryki Północnej, które miały miejsce w 2015 roku, rzuca nowe światło na dotychczasowe koncepcje integracyjne. Badania teoretyczne i empiryczne potwierdzają, iż istnieje zasadnicza różnica w dziedzictwie kulturowym *ergo* w kanonie wyznawanych wartości przedstawicieli społeczeństw zachodnich i imigrantów z krajów muzułmańskich. Rozbieżności postaw wobec wartości takich jak wolność słowa, wolność wyznania czy równouprawnienie płci generuje napięcia i konflikty, które noszą znamiona zderzenia cywilizacji. Wskazują również na błędność polityki wielokulturowości, która poprzez swoją polityczną poprawność i religijny indyferentyzm nie sprzyjała i nadal nie sprzyja projektom integracyjnym.

Szczególnym przejawem zagrożenia kulturowego państw Unii Europejskiej jest zjawisko postępującej islamizacji społeczeństw zachodnich. Jego główną przyczyną jest rozwój

ideologii islamizmu pojmowanego jako doktryna polityczna. Zasadniczym celem zwolenników tej właśnie ideologii jest wprowadzenie państwa wyznaniowego funkcjonującego zgodnie z szariatem. Zaniechanie działań mających na celu integrację muzułmanów do społeczeństw zachodnich wspiera procesy islamizacyjne i prowadzi do eskalacji konfliktu wartości. Skrajnym przejawem tego zaniechania, stanowiącym najwyższy stopień zagrożenia bezpieczeństwa publicznego społeczeństw europejskich, są zamachy terrorystyczne dokonywane pod sztandarami islamu.

Żywiolowy napływ imigrantów z obszarów Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu budzi w społeczeństwach zachodnich obawy przed wzrostem fali przemocy o podłożu islamistycznym oraz nasileniem ataków terrorystycznych. Wskazuje to na utożsamianie islamu i jej wyznawców z przemocą i terroryzmem, czego z naukowego punktu widzenia nie można potwierdzić. Niechęć i strach wobec wyznawców islamu wykorzystywana zostaje jednak poprzez skrajnie prawicowe kręgi partyjne w dążeniu do osiągnięcia partykularnych interesów politycznych. Główną przyczyną tego stanu rzeczy pozostaje narastające zjawisko islamofobii, które w swej jaskrawej postaci przyjmuje formy otwartej agresji już nie tylko wobec muzułmanów, ale wobec wszelkich imigrantów o ciemnym kolorze skóry.

Przeprowadzone badania literaturowe i empiryczne dowodzą słuszności postawionej hipotezy, iż dostosowanie norm religijnych islamu do wartości i zasad obowiązujących w społeczeństwach zachodnich pozytywnie kształtuje poziom bezpieczeństwa obywateli państw Unii Europejskiej, w tym Niemiec i Polski. Euroislam zaś, jako koncepcja odwołująca się do formy islamu, która pozostaje w zgodzie z zapisami ustaw zasadniczych państw europejskich, powinien stanowić podstawę działań zmierzających do niwelowania napięć między ludnością napływową z krajów muzułmańskich a społeczeństwami przyjmującymi. Badania własne wykazały, iż działania jakie należy podjąć, aby założenia koncepcji euroislamizmu przyczyniły się do zwiększenia bezpieczeństwa społeczeństw niemieckiego i polskiego to w głównej mierze edukacja obywatelska imigrantów, ale także społeczeństw europejskich. Przygotowanie merytoryczne podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, edukację do bezpieczeństwa w kwestiach związanych z islamem, zagrożeniami wywiedzionymi z islamizmu oraz samą koncepcją euroislamizmu stanowi jednocześnie wiodącą przesłankę do właściwej edukacji ludności napływowej.

ABSTRACT OF DOCTORAL DISSERTATION

mgr Ewa Martusewicz-Pawlus

EUROISLAM AND SELECTED SECURITY ASPECTS FOR CITIZENS OF THE EUROPEAN UNION EXEMPLIFIED BY GERMANY AND POLAND

Supervisor: prof. dr hab. Waldemar Zubrzycki

Auxiliary Supervisor: dr Tomasz Safjański

The doctoral dissertation concerns problems of selected security aspects for citizens of the European Union in the context of a Euroislam concept according to the theory of Bassam Tibi. Euroislam as an overall concept was born out of the need to regulate mutual relationships between receiving societies of Europe and Muslim minorities in its area. The main demand of the author of the Euroislam concept is the Muslim-European synthesis within the Europeanization of Islam. It should take place in particular by giving up the idea of Muslim religious law, sharia, and jihad understood as fighting against so-called unbelievers, because such ideas constitute a main hurdle in the process of integration into majority societies.

The change of the demographic structure of Western societies resulting from the European migration policy in the 20th century, in particular the mass migrations of population from the Middle East and the North Africa, which occurred in 2015, cast a new light on present integration concepts. Both theoretic and empirical studies confirm that there are substantial differences in the cultural heritage, *ergo* in the canon of accepted values upheld by representatives of Western societies and immigrants from Muslim countries. Differences between attitudes towards values such as the freedom of speech, the freedom of religion, and the equality of sexes, generate tensions and conflicts, which have the features of a civilization clash. They also show the fallacy of the multi-culture policy, which through its political correctness and religious indifferentism have not contributed to integration projects.

A special symptom of a cultural threat for states of the European Union is the phenomenon of progressing Islamization of Western societies. Its main cause is the development of Islamism ideology, which is understood as a political doctrine. The principal objective for followers of this ideology is to introduce a religious state that will operate

according to sharia. Discontinuing measures aimed at the integration of Muslims into Western societies contributes to Islamization processes and leads to the escalation of the conflict of values. An extreme symptom of this omission, causing the highest level of hazard to public security of European societies, are terrorist attacks carried out under the banner of Islam.

The massive influx of immigrants from the North Africa and Middle East raises concerns in the Western societies about the growing wave of violence with Islamic background and the intensification of terrorist attacks. This is shown by the identification of Islam and its followers with violence and terrorism, which cannot be confirmed from a scientific point of view. The aversion to and fear of Islamists is used, however, by extreme right-wing party circles, in order to achieve their particular political interests. The main cause of this situation remains the growing phenomenon of Islamophobia, which in its extreme has the form of open aggression, not only to Muslims but to any and all immigrants with a darker skin colour.

The conducted literature and empirical studies prove the proposed hypothesis that the adaptation of religious standards of Islam to values and principles that prevail in Western societies influences positively the level of security for citizens in member states of the European Union, including Germany and Poland. Euroislam, as a concept that refers to the form of Islam that is in conformity with provisions of constitutions in European countries, should be the foundation of actions aimed at resolving tensions between population migrating from Muslim countries and receiving societies. The own studies have shown that measures should be taken so that the assumptions of the Euroislam concept could contribute to the greater security of German and Polish societies, including mostly civil education of immigrants as well as European societies. Preparing entities responsible for security, education for security in matters related to Islam, hazards that stem from Islam and the very concept of Euroislam is also the primary condition for the proper education of immigrating population.